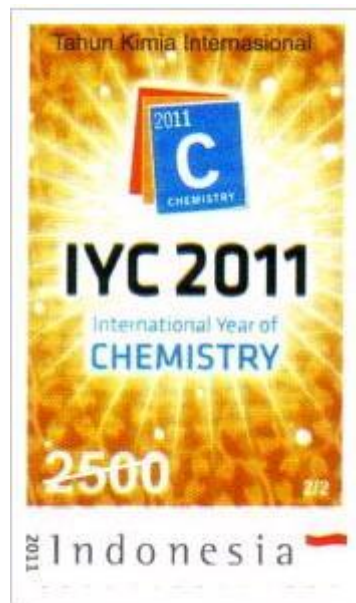

דבר העורכת

לקוראים שלום!

שנת 2011 הוכרזה על ידי האו"ם כשנת הכימיה הבינלאומית. הלוגו שנבחר מופיע על בול מאינדונזיה:

לרגל ההכרזה גיליון זה של נושאונצ'יק יסקור מספר נושאים בתחום הכימיה – תחילה נבדוק באלו נושאים מדינות העולם בחרו להתמקד בהנפקות שלהן ואז נבחן את ההנפקה הישראלית בעניין. בפינה רגע של הסטוריה שמוליק כהן מספר לנו על קרב תל חי ועל גיבור הקרב – יוסף טרומפלדור. ולבסוף, כבכל גיליון – חידון בולאי נושא פרסים.

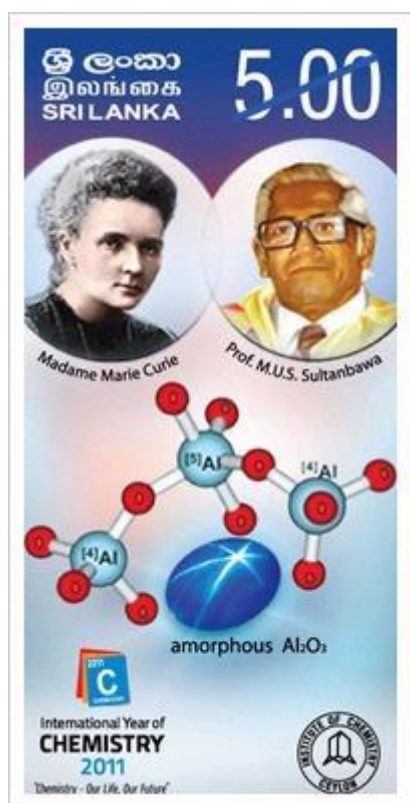
עקב ההענות הרבה החלטנו להאריך את תחרות הכתיבה לקוראי נושאונצ'יק בחודש נוסף. התחרות תינעל ב-1.5.2011 והזוכה בתחרות יקבל שוברי קניה על סך 250₪ לקניית חומרים בולאיים. פרטים נוספים בהמשך הגיליון.

הקורא יוסי דה ליאון שלח לנו לינק לסיפור מרתק. חייל בריטי לשעבר שהשתתף בפשיטה על ספינת המעפילים מצא עליה מעטפות עם חותמות מהקונגרס הציוני בבאזל. לאחרונה הוא תרם את המעטפות למוזיאון ההעפלה. לקריאת המאמר ולתמונות של המעטפות לחצו [כאן](#).

נתראה בגיליון הבא,

שלכם, שביט

מושגים ואנשים בכימיה שביט טלמן

שנת 2011 הוכרזה על ידי האו"ם כשנת הכימיה הבינלאומית. מטרת ההכרזה היא לקרב את הציבור לנושא הכימיה ולעודד צעירים לעסוק בתחום. הסיבה שבגינה בחרו דווקא את שנת 2011 היא שלפני 100 שנה, בשנת 1911, הכימאית הצרפתייה מארי קירי קבלה את פרס נובל לכימיה עקב תגליותיה בתחום. עוד על הכימאית המפורסמת בהמשך הכתבה.

בעקבות ההכרזה מדינות רבות בעולם, ובכללן ישראל, מנפיקות בולים לציון הארוע. במאמר זה נסקור חלק מן ההנפקות וכן נבחן את הנושאים שנבחרו לככב על הבול.

ב-30.1.2011 הנפיקה סרי לנקה את הבול משמאל. הוא מציג את תמונתה של הכימאית מארי קירי, תמונה של פרופ' סולטנבאוה, פרופסור מקומי שפעל רבות להפצת הכימיה בקרב בתי ספר במדינה וכן, תמונה של אבן חן ספיר עם המבנה הכימי שלה. קצת על **מבנה כימי**: כל החומרים בעולם בנויים מיסודות כימיים בסיסיים כמו חמצן, מימן, פחמן, כסף וכו'. על מנת לתאר חומר מורכב כלשהו – כמו אבן הספיר שבבול –

ניתן לתאר את הקשרים שבין היסודות שמרכיבים את החומר. בבול מובאת נוסחת קו המתארת מאילו יסודות מורכבת כל יחידה של האבן ואיך הם קשורים זה לזה. יחידה כזו של חומר נקראת מולקולה וממנה בנוי החומר.

גם סלובקיה הנפיקה בול המציג מולקולות. בבול שתי מולקולות של חומרים שכחים ביותר: משמאל מולקולה של פחמן דו חמצני ומימן מולקולה של מים.

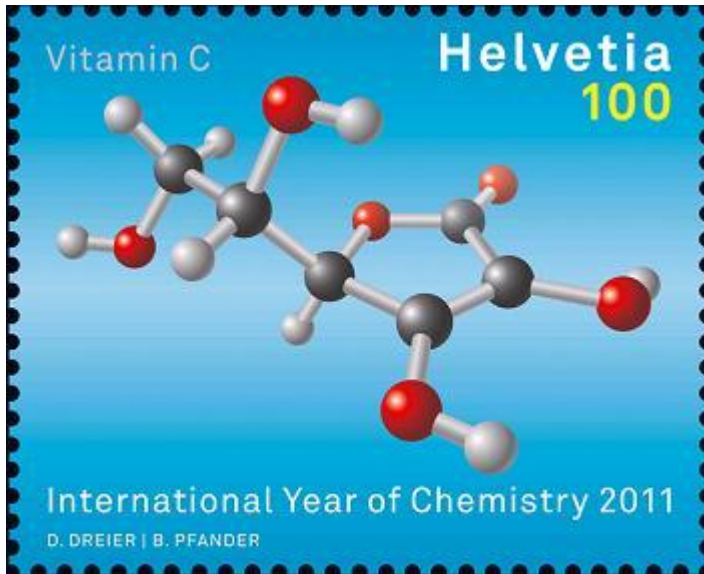
כל מולקולה של מים מורכבת מיחידה אחת של

חמצן ומ-2 יחידות של מימן (היחידות האלה נקראות אטומים). הסימן הכימי של חמצן הוא O ושל מימן הוא H. מכיוון שמולקלת מים מורכבת מאטום אחד של חמצן ו-2 אטומים של מימן הסימול הכימי שלה הוא H₂O. הדואר הסלובקי גם צבע את הרקע של החלק השמאלי של הבול בכחול – צבעם של הימים והאוקינוסים.

לעומת זאת, מולקולה של פחמן דו חמצני מורכבת מאטום אחד של פחמן (סימנו C) ו-2 אטומים של חמצן (כפי שהזכרנו – סימנו H). ולכן סימולה הכימי של המולקולה

הוא CO_2 . הדואר הסלובקי צבע את הרקע של מולקולת הפחמו הדו חמצני בצהוב – אור. כוונתו הייתה לרמוז על תהליך הפוטוסינתזה המתרחש בצמחים.

מהו התהליך הזה? **פוטוסינתזה** הוא תהליך כימי באמצעותו צמחים (ומספר יצורים אחרים) הופכים את אנרגיית האור בשילוב עם מים ועם פחמן דו חמצני מהאוויר לפחמימה אותה הם מנצלים למזון. במהלך יצירת הפחמימה הצמח נשאר עם חמצן כתוצר לוואי. אין לצמח שום צורך בחמצן במהלך הפוטוסינתזה ולכן הוא משחרר אותו לאוויר. בעצם, תהליך הפוטוסינתזה הוא הבסיס לקיום חיים על כדור הארץ – התהליך

מספק חמצן לכולם ומזון לצמחים, היצורים שאוכלים צמחים יכולים ולהתקיים, וכן, היצורים שאוכלים יצורים שאוכלים צמחים משגשים אף הם 😊.

הדואר השוויצרי הנפיק ב-3.3.2011 בול המציג מולקולה של **ויטמין C**. הויטמין חיוני לאדם ומסייע ביצירת רקמות ועצמות, שומר על נימי הדם והשיניים ומחזק את המערכת החיסונית נגד דלקות. הוא נמצא בפלפל אדום וירוק, ברוקולי, הדורים, עגבניות, ירקות עליים, תפוחי אדמה ותות שדה.

כעת, הדואר הצרפתי והספרדי הנפיקו בולים לכבוד המדענית **מארי קירי**. היא הייתה מדענית צרפתים שנולדה בפולין ב-1867, ועיקר תהילתה הגיעה מגילוי הרדיואקטיביות. היא הייתה האישה הראשונה (והיחידה) שזכתה בשני פרסי נובל – בפיזיקה ובכימיה. ב-1903 היא חלקה את פרס נבל בפיזיקה עם שני מדענים נוספים על גילוי הקרינה הרדיואקטיבית. ב-1911 היא קיבלה את פרס נובל לכימיה על גילוי היסודות רדיום ופולוניום ועל המחקר שביצעה בהם.

הפינה הישראלית – שנת הכימיה הבינלאומית

בישראל הונפקו שני בולים לרגל שנת הכימיה הבינלאומית. הבולים מוקדשים לנושאי מחקר עדכניים בכימיה. המשותף לשני המחקרים הוא, שהם זיכו מדענים ישראלים שהשתתפו בהם בפרס החשוב ביותר בעולם המדע – פרס נובל.

רגע אחד! מה זה בכלל כימיה? כימיה זה מדע, שעוסק בחקר החומר. מה מרכיב את החומר? איך הוא בנוי? ואיך אבני הבנין השונות של החומר מגיבות כשהן נתקלות זו בזו. הכימאים גילו שכל חומר מורכב מאבני יסוד הנקראות "אטומים". חומר יכול להיות מורכב מסוג אחד של אטומים (למשל, יהלום מורכב רק מאטומים של פחמן) או מכמה סוגים של אטומים. למשל, מים מורכבים מאטומים של מימן וחמצן, ביחס של 2:1. כלומר, על כל אטום של חמצן יש שני אטומים של מימן.

עד כאן הדברים פשוטים, יחסית, אבל עכשיו הם יהפכו להיות הרבה יותר מסובכים. בין המבנים שהאטומים השונים יוצרים יש קבוצה של מבנים הנקראים חלבונים. יש הרבה סוגים של חלבונים והמבנה שלהם הוא מאוד מסובך, אבל יש להם חשיבות גדולה: הגוף שלנו מכיל המון סוגים של חלבונים, והחלבונים האלה הם המכונות המפעילות את הגוף. הם אחראים לכל פעילות הגוף, מפעימת הלב ועד הליכה, עיכול ונשימה. מדענים גילו שבגוף האדם מתרחש תהליך מופלא: בכל יום אנחנו משמידים כ-10% מהחלבונים שלנו, ויוצרים חלבונים חדשים במקומם. החלבונים לא מושמדים סתם, אלא רק לאחר שהם מילאו את תפקידם ואין בהם עוד צורך.

איך מתרחש תהליך ההשמדה? שני מדענים ישראלים, פרופסור **אהרון צ'חנובר** ופרופסור **אברהם הרשקו** גילו שבגוף יש חלבון קטן עם שם מסובך - יוביקוויטין. היוביקוויטין נדבק לחלבונים שצריך להשמיד אותם, ובכך בעצם "מסמן" אותם. מנגנון ההשמדה של הגוף בודק את החלבונים כל הזמן. אם היוביקוויטין דבוק אליהם אז הגוף משמיד את החלבון, ואם לא – אז סימן שהחלבון עוד צריך לעבוד ואסור להשמיד אותו. הבול הישראלי הנראה כאן מציג את המבנה של היוביקוויטין, ורק מהצירוף אתם כבר יכולים להבין שהעסק בכלל לא פשוט. בשנת 2004 זכו שני המדענים (יחד עם חוקר אמריקאי) בפרס נובל על גילוי זה.

למה זה חשוב? כי אם יש פגם בתהליך, והיוביקוויטין לא מבצע את תפקידו אז הגוף לא מצליח להפטר מהפסולת שבו. זה מה שקורה במספר סוגים של סרטן ושל מחלות הקשורות במוח. מאז שהתפרסם המחקר של צ'חנובר והרשקו התחילו לפתח תרופות להלחם במחלות אלו, וכבר היום יש תרופות שמשתמשים בהן להצלת חייהם של חולי סרטן.

עד עכשיו דיברנו על איך משמידים חלבונים שביצעו את מלאכתם. אבל, כאמור, הגוף גם מייצר חלבונים חדשים. לצורך זה קיימת בגופנו מכונה ביולוגית מופלאה הקרויה ריבוזום. ריבוזומים קיימים בכל תא חי, ובגוף האדם הם קיימים בשפע. בכל אחד מתאי הגוף שלנו ניתן למצוא כמיליון ריבוזומים! למה כל כך הרבה? כי יש להם הרבה עבודה.

לפעולת הריבוזום יש מספר חלקים. ראשית, הריבוזום קורא את הצופן הגנטי שלנו, צופן הנמצא במולקולת ה-די.אנ.איי שלנו. תהליך הקריאה הזה מבטיח שחלבונים שיווצרו בריבוזום יתאימו לגוף שלנו. אחר כך הריבוזום אוסף את המרכיבים של החלבון (מרכיבים אלו נקראים חומצות אמינו) ויוצר מהם את החלבון החדש.

המדע מכיר את הריבוזום כבר שישים שנה. אבל הריבוזום הוא יצור מאוד מסובך, המורכב ממספר חלקים ותת-חלקים, ועד השנים האחרונות לא ידעו איך הוא בדיוק בנוי. מזה עשרות שנים שכימאים מנסים בשיטות שונות ל"פענח" את המבנה של הריבוזום, ורק בשנים האחרונות הם הצליחו. בשנת 2009 הוענק פרס נובל לכימיה למדענית הישראלית פרופסור **עדה יונת**, יחד עם מדען אמריקאי ומדען אנגלי. השלושה הצליחו לזהות את מבנה הריבוזום ודרך פעולתו המדוייקת.

למה זה חשוב? לפעמים אנחנו נדבקים במחלות על ידי חיידקים, ונאלצים לקחת אנטיביוטיקה כדי להלחם במחלה. עכשיו, כשאנחנו יודעים איך בדיוק הריבוזום בנוי ואיך הוא עובד ניתן לפתח אנטיביוטיקה שתשבש את פעולת הריבוזומים של החיידקים, ותאפשר לנו להלחם במחלה בצורה יעילה.

הבול הנראה כאן מראה רק חלק מהריבוזום. החלבונים הוורודים שייכים לתהליך הקריאה המתרחש בריבוזום, ואילו החלבונים הכתומים הם אלה שנוצרים בריבוזום. החומר המסומן בצבע אדום הוא האנטיביוטיקה המשמשת לחסימת הפעילות של הריבוזום.

זהו סיפורם של שני הבולים הישראליים שהונפקו לכבוד שנת הכימיה הבינלאומית. זהו גם סיפורם של שני פרסי נובל בכימיה, שהוענקו למדענים ישראלים. אולי לא הצלחנו להבין את כל הפרטים, אבל בטח הגענו לשתי מסקנות: ראשית, כימיה זה לא דבר פשוט. לא סתם הפרופסורים האלה למדו כל כך הרבה שנים. ושנית – המחקרים האלה עוזרים להבין מה קורה בתוך גופנו, ובעזרתם ניתן להציל חיים.

רגע של הסטוריה – קרב תל חי שמוליק כהן

בול 100 שנה למטולה
(הונפק ב-17/4/96)

ב- י"א אדר תר"פ, 1.3.20, התרחש קרב תל חי, שגבה את חייהם של שישה מתיישבים, ובראשם יוסף טרומפלדור. על קרב זה, והויכוחים שהוא מעורר במאמר זה.

הרקע לקרב בתל חי נעוץ במעמד הבלתי ברור של אצבע הגליל באותה התקופה. עד מלחמת העולם הראשונה היו ארץ ישראל, סוריה ולבנון חלק מהאמפריה העות'מנית, וגבולותיהם היו גבולות מנהלתיים בלבד (להבדיל מגבולות בין לאומיים), אשר לא חפפו את הגבולות המוכרים היום. עוד במהלך המלחמה, בטרם נוצחה האמפריה העות'מנית, נחתם הסכם המחלק את המזרח התיכון בין צרפת לבריטניה. לפי הסכם זה עבר הגבול בין אזורי ההשפעה בצפון ארץ ישראל, בקו העובר בערך בין עכו לכינרת. לאחר המלחמה נצלו הבריטים את היעדר כוחות צרפתיים באזור והזיזו את קו הגבול צפונה. עם זאת, אצבע הגליל והישובים היהודים שבו תל חי, כפר גלעדי חמארה (ישוב שננטש, מיקומו היה בין מעין ברוך לכפר יובל של ימינו) ומטולה, נותרו בתחום ההשפעה הצרפתי.

חותמת ד.ב. הגליל העליון.
רובו היה בשליטה צרפתית

בספטמבר 1919 סוכם על נסיגת הכוחות הבריטים דרומית לקו שהחל בראש הנקרה, ועבר דרומית לקו הגבול המוכר היום. אצבע הגליל נותרה שוב מחוץ לתחום פעילות הצבא הבריטי. ההסכם קבע שמדובר בקו צבאי זמני, הוא חסר משמעות מדינית בינלאומית, ושתי המעצמות יגדירו את הגבול ביניהן בהסכם עתידי. קרב תל חי התרחש איפה כאשר הכוחות הבריטים ערוכים דרומית לאצבע

טרומפלדור (הונפק ב-
21/1/70)

הגליל, ועתידו של האזור אינו ידוע. יתרה מזאת, עקב תוכניתם של הצרפתים לקרוע את לבנון מסוריה ולהפוך אותה לגוף מדיני נפרד בעל רוב נוצרי, נאלצו הצרפתים להתמודד עם התנגדות תקיפה מצד האוכלוסיה המוסלמית. כתוצאה מכך, אצבע הגליל הפך להיות אזור ללא חוק וללא נוכחות מעשית של משטר מרכזי.

סימנים מבשרי רעות החלו להופיע כבר בסוף שנת 1919. בנובמבר נשדדו בהמות עבודה מכפר גלעדי. כשלושה שבועות לאחר מכן, בדצמבר נורתה אש על תל חי, ואחד המתיישבים, שניאור שפושניק נהרג. בעקבות ארוע זה נשלחה לאצבע הגליל תגבורת של אנשים וציוד, אך לא היה בה די. בסוף דצמבר נשלח לצפון יוסף טרומפלדור, שכבר בשלב זה היה

אגדה בחייו.

טרומפלדור (הונפק ב-
13/11/79)

יוסף טרומפלדור נלחם בשורות הצבא הרוסי במלחמת רוסיה יפן. לאחר שנפצע וידו נגדעה דרש לחזור לחזית. לאחר חזרתו לחזית נפל בשבי היפני, ובהיותו במחנה שבויים החל להקים עבור השבויים בית ספר להשכלה יסודית. בנוסף הוא החל בפעילות ציונית בקרב השבויים היהודים שבמחנה. לאחר חזרתו לרוסיה היה בין היהודים הספורים שקבלו דרגת קצונה.

באוקטובר 1912 עלה לארץ והחל לעבוד בחוות מגדל ובקבוצת דגניה. למרות היותו גידם, הוא התעקש לבצע את כל עבודות המשק. בד בבד נסע מדי פעם לרוסיה לצורך ארגון קבוצות עולים. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה הוא סירב לקבל נתינות עות'מנית, וגורש למצרים. שם הוא סייע לז'בוטינסקי במאבק להקמת כח יהודי לוחם במסגרת הצבא הבריטי. מאמצייהם הסתיימו בהצלחה והבריטים הקימו את גדוד נהגי הפרדות, כשטרומפלדור שימש כסגן מפקד הגדוד. הגדוד היה פעיל בגזרת גליפולי, ולאחר נסיגת הבריטים מאזור זה הוא פורק. לאחר פירוק גדוד נהגי הפרדות עבר טרומפלדור ללונדון,

שם סייע שוב לז'בוטינסקי להקים את הגדודים העבריים. הפעם סירבו הבריטים לאפשר לטרומפלדור לשרת בגדודים, ככל הנראה בשל נכותו.

לאחר סיום מלחמת העולם הראשונה נמנה טרומפלדור על מייסדי "החלוץ" – הסתדרות שאיגדה צעירים יהודים והכינה אותם לעליה לארץ ישראל. באוקטובר 1919 חזר לארץ ישראל למרות שהוא תכנן לנסוע לקושטא ולטפל בעליית חלוצים חברי החלוץ, הוא החליט להיעתר לבקשת בן גוריון ולדחות מעט את נסיעתו על מנת לעלות לצפון ולסייע למתיישבים היהודים בהגנה על ישוביהם.

הגדודים העבריים (הונפק ב-9/1/88)

המצב באצבע הגליל הלך והחמיר. בראשית ינואר ננטשה חמארה ולא הוקמה עוד. כח צרפתי שישב

בישוב הנטוש הותקף ואף הוא עזב את המקום. לקראת סוף ינואר עזב הכח הצרפתי את מטולה, ומספר ימים לאחר מכן גם תושבי מטולה נטשו את המקום ועברו לתל חי. למרות בקשותיו של טרומפלדור לתגבורת, זאת הגיעה בקצב איטי מדי. ב-6.2 שוב נורתה אש לכיון תל חי, ובחלופי האש נהרג אהרון שר. יומיים לאחר מכן שלח טרומפלדור כי בקשת עזרה נוספת, שאותה הוא סיים במשפט "אי אפשר להמתין עוד לעזרה. החישו – ולא נאחר את המועד!".

ב-23.2.20 נערך דיון של הוועד הזמני של יהודי הארץ. נציגי הפועלים היו מאוחדים בדעתם שיש להחזיק בנקודות הללו בכל מחיר. לעומתם זאב ז'בוטינסקי (דוקא הוא!)

גרס שאין כל סיכוי להגן על הישובים הללו וכי יש לפנותם בטרם יתרחש אסון. להערכתי את ההתעקשות של נציגי הפועלים יש להבין לא רק על רקע הרצון למנוע נפילת ישוב יהודי, אלא גם על רקע עתידו הבלתי ברור של האיזור. אמנם היה ברור שהגבול ייקבע על ידי שתי המעצמות, ולא על ידי הישוב היהודי, אך גורמים ציוניים ניסו ללחוץ על הבריטים והצרפתים להסיט את הגבול כמה שניתן צפונה על מנת שיכללו כמה שיותר מקורות מים עבור הבית הלאומי שאמור היה לקום לפי הצהרת בלפור. מפלגות הפועלים חששו שנוטישת הישובים באצבע הגליל תאותת לבריטים ולצרפתים שהיהודים מוותרים על אזור זה, ותחליש את דרישות היהודים.

יומיים לאחר הדיון, ב-25.2 יצא טרומפלדור בראש קבוצת מתיישבים חזרה למטולה. הוא גרש את הערבים שהתבססו בישוב ההרוס, וחידש את הישוב היהודי במקום. שלושה ימים לאחר מכן הגיע תגבורת של 35 מתיישבים, וביניהם ד"ר גרין, הרופא שיטפל בנפגעי הקרב בתל חי.

חותמת 75 שנה חהגנת תל חי

1.3.20, י"א באדר תר"פ היה יום שמש ראשון לאחר מספר ימים של מזג אויר קשה. שום דבר לא רמז על הבאות. טרומפלדור יצא לישוב השכן, כפר גלעדי. בדרכו הוא פגש את אחד הרועים של כפר גלעדי, פנחס שניאורסון. שניאורסון סיפר שבין השניים נרקמה שיחה, שבמהלכה סיפר לו שמנוי וגמור עימו לנסוע לקושטא ולטפל בהבאת 300 חלוצים שיתגברו את אזור אצבע הגליל. טרומפלדור המשיך בדרכו לכפר גלעדי, שם הסב לארוחת בוקר. במהלך הארוחה נשמעו לפתע יריות, ואחת מחברות המשק הודיעה שערבים יורים על תל חי.

טרומפלדור אסף מספר חברים מכפר גלעדי והללו החלו את דרכם לתל חי. זמן קצר לאחר הגעת טרומפלדור לתל חי, הגיע למקום כמאל אפנדי מהכפר חלאסה (היכן שהיום נמצאת קריית שמונה) בראש קבוצת חמושים, והללו דרשו להכנס לתל חי ולוודא שאין במקום חיילים צרפתיים. במקביל, הוקפה החצר בידי מאות ערבים. טרומפלדור נענה לבקשתם, ואפשר להם להכנס על נשקם לחצר תל חי. היום, בדיעבד, ברור שהיתה זאת טעות חמורה. יחד עם זאת יש להבין שלא היה זה תקדים, ואפילו אנשי השומר בכפר גלעדי אפשרו מדי פעם בפעם לערבים לבצע חיפוש בישוב על מנת להוכיח שאין הם מסתירים חיילים צרפתיים. מהרגע שהחמושים נכנסו לחצר תל חי הדרדר המצב במהירות. החמושים עשו את דרכם לעבר עליית הגג, שם הם ניסו לפרוק בכח את דבורה דרכלר מנשקה. נשמעה יריה, וטרומפלדור שהבין שכעת החל קרב נתן הוראה לאנשי תל חי לירות בהמון שצר על הישוב. כעת מצאו את עצמם המגינים בחזית כפולה. מצד אחד המון ערבי הצר תל חי וממטיר אש על המתיישבים, ומצד שני קבוצת החמושים שנכנסה באמתלה של חיפוש צרפתיים בעליית הגג של המבנה. מכדורי אותה קבוצה נפגע טרומפלדור עצמו, והוא העביר את הפיקוד לפנחס שניאורסון, (הרועה שאותו

חותמת האריה השואג

פגש בדרכו לכפר גלעדי, ושמיהר בעצמו לתל חי ברגע שראה שהערבים מתארגנים להתקפה על המקום). בשלב זה ביקש כמאל אפנדי שיאפשרו לו לצאת מהחצר, וטען שהוא הותקף. שניאורסון העדיף לאפשר לו לצאת על משום שמיקומו בעליית הגג שלט בצורה מוחלטת על החצר. הוא לא ידע מה מצב חמישה מגינים שהיו בעליית הגג בטרם החלה ההתקפה (בדיעבד התברר שארבעה מתוכם נהרגו ואחד נפצע קשה). גם לאחר יציאת כמאל אפנדי מהחצר המשיכה ההתקפה. רק עם רדת החשיכה שכנו היריות. בחסות החשיכה זחלו שלושה ממגיני תל חי לכפר גלעדי ובקשו תגבורת ורופא. עם הגעתם התברר שגם במהלך היום ניסו אנשי כפר גלעדי לסייע לתל חי, אך כשלו במאמצייהם לפרוץ את המצור על תל חי.

הרופא שאל את טרומפלדור איך הוא מרגיש, ותשובתו של טרומפלדור נכנסה להסטוריה של התנועה הציונית: "אין דבר, טוב למות בעד ארצינו". האם הוא באמת אמר משפט זה? העד היחיד לכך הוא ד"ר גריי, שהיה דובר אנגלית. טרומפלדור דיבר רוסית (זאת היתה שפת אימו) ועברית רצוצה. טענת המתנגדים היא שאין סיכוי שטרומפלדור אמר משפט זה בעברית, וגם אם אמר אין סיכוי שד"ר גריי הבין אותו. לעומת זאת יש הטוענים שהמשפט נאמר בלטינית, שפה שגם טרומפלדור וגם הרופא הכירו. טענה אחרת היא שהמשפט נאמר בעברית, ושד"ר גריי לא דבר עברית אך כן הבין את השפה. ככל הנראה, לא נדע בוודאות את התשובה לכך, אך בכל מקרה, נכנס משפט זה להסטוריה של ארץ ישראל, ובמשך עשרות שנים היו תנועות הנוער עולות לתל חי ב"א באדר.

פסל האריה השואג (הונפק ב-15.3.84)

לאחר הגעת התגבורת הוחלט לפנות את תל חי לכפר גלעדי. הפצועים וההרוגים הועמסו על אלונקות, בעלי החיים הוצאו ממכלאותיהם, והחצר הועלתה באש. והשיירה העצובה החלה להתקדם לכיוון כפר גלעדי. במהלך הפינוי נתקף גופו של טרומפלדור עזית ומיד לאחר מכן הוא נפטר מפצעיו.

במהלך הלילה נקברו ששת הרוגי ההתקפה בשני קברי אחים: קבר לארבעת הגברים וקבר נוסף לשתי הנשים. יומיים לאחר מכן ננטשו גם מטולה וכפר גלעדי.

באוקטובר 1920, כשבעה חודשים לאחר נטישת האזור חודש קבוץ כפר גלעדי. לאחר מכן חודש הישוב במטולה. בשנת 1934 הציב הפסל אברהם מליניקוב את פסל האריה השואג על קברי האחים.

העיר קריית שמונה נקראת על שם שמונת מגיני תל חי: ששת ההרוגים שנפלו ביום בו נפלה תל חי, ושנאור שפושניק ואהרון שר שנהרגו במהלך השבועות לפני כן.

תחרות הכתיבה הגדולה של נושאונצ'יק - תזכורת

להזכירכם, בטאון נושאונצ'יק הכריז על תחרות הכתיבה הגדולה בגיליון ינואר ומזמין אתכם הקוראים להשתתף בתחרות.

איך משתתפים?

קוראים המעוניינים להשתתף בתחרות מתבקשים לשלוח למערכת מאמר בנושא בולאי כלשהו. כל נושא בולאי למאמר יתקבל בברכה ובלבד שהמאמר יכיל לפחות 200 מילים וילווה בסריקות של לפחות 6 פריטים בולאיים. יש לצרף למאמר מספר פרטים מזהים שלכם: שם מלא, גיל, כתובת למשלוח הפרס (באם תזכו) וכתובת מייל עדכנית.

עד מתי התחרות?

יש לשלוח את המאמר למערכת (nosonchik@gmail.com) עד 1.5.2011. הארכנו את משך התחרות עקב ההענות הגבוהה. המאמר הזוכה יפורסם בגיליון מאי של נושאונצ'יק.

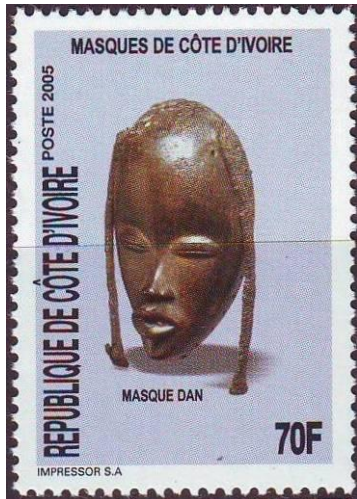
במה זוכים?

כותב/ת המאמר הזוכה יקבל או תקבל ממערכת נושאונצ'יק פרס של שובר לקניית בולים / ציוד בולאי על סך 250 ש"ח.

מחכים למאמרים שלכם!

חידון מספר 39

איזו מדינה?

איזו מדינה הנפיקה את הבול שלפניכם?

א. חוף השנהב

ב. קונגו

ג. אוגנדה

ד. קמרון

מי האישים?

מיהם שני האחים הנראים בבול?

מה היה הישגם ההיסטורי?

באיזו שנה הם שינו את פני העולם?

זהה את המאורע

איזה מאורע מונצח בבול?

מתי הוא התרחש?

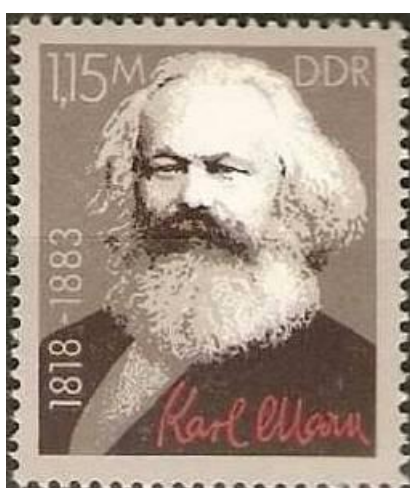
את הפתרונות יש לשלוח למערכת nosonchik@gmail.com עד ל-15 באפריל. הפותרים מתבקשים לציין את גילם. בין הילדים ובני הנוער שיפתרו נכונה את החידות יוגרל פרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית. התשובות לחידות ושם הזוכה יפורסמו בגליון הבא.

פתרון חידון מספר 38

איזו מדינה?

התשובה הנכונה היא ב' – ותיקן. כן, גם הוטיקן
מנפיקה בולים.

מי האיש?

לפנינו הפילוסוף היהודי – גרמני בן המאה ה-19
קרל מרקס, אבי תורת המקרסיזם, תורה אשר
עמדה ביסוד הקומוניזם. ספרו המפורסם ביותר
של מרקס נקרא "הקפיטל".

זהה את האתר

הבול מראה את אתר המורשת העולמי
סטונהנג' הנמצא בדרום אנגליה. האתר נבנה
במספר שלבים, החל משנת 3,000 לפני
הספירה לערך. התרבות שבנתה אותו לא
ידעה קרוא וכתוב, ולכן עד היום לא ברור
לאיזה צורך האתר שימש.

בהגרלה שנערכה בין הפותרים נכונה עלה שמו של אביטל ניצני בת ה-11. אביטל
זוכה בפרס בולאי מתנת איל"ת – אגודה ישראלית לבולאות תימאטית.

מכתבים למערכת – לכל תגובה, הצעה או שאלהניתן לפנות אלינו בכתובת
nosonchik@gmail.com